

Prof. Dr. Mustafa Öztürk
Müsteşar
T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Ankara

TÜSİAD
AVRUPA İŞ DÜNYASI
KONFEDERASYONU
BUSINESSEUROPE
ÜYESİDİR

İstanbul, 15 Mart 2017
Ref: MA/tbs:17/361

Sayın Müsteşarım,

Malumunuz olduğu üzere TÜSİAD olarak sürdürülebilir kalkınma olgusunu öncelikli çalışma alanlarımızdan biri olarak görüyoruz. Bu çerçevede liderliğini yürütmekte olduğum Sürdürülebilir Kalkınma Yuvarlak Masası ve ona bağlı olarak çalışan Çevre ve İklim Değişikliği Çalışma Grubu bu yılki faaliyet programı içerisinde kaynak verimliliği konusunu odak alanlarından biri olarak belirlemiştir.

Ülkemizin önemli bir potansiyeli bulunduğu inandığımız bu alan dahilinde özellikle endüstriyel simbiyozun teşvik edilmesi yoluyla çevrenin korunmasının yanı sıra rekabet gücümüzün gelişimine de ciddi katkı sağlanabileceğine inanıyoruz. Bir sanayinin atığının diğerinin girdisi olarak kullanımını öngören bu yaklaşım Avrupa Birliği tarafından da benimsenmiş olan döngüsel ekonomi anlayışının temelini oluşturmaktadır. Bu çerçevede kaynak verimliliğine ve atık azaltımına önemli katkı sağlayacağı inancıyla mevzuatımızda yapılabilecek bazı iyileştirmelere ilişkin önerilerimizi sizinle paylaşmak isteriz.

Sınai üretim süreçlerinde ortaya çıkan ve farklı sanayi kuruluşları tarafından işleme tabi tutularak veya tutulmaksızın üretim girdisi olarak kullanılabilecek birçok madde mevzuatımızda atık olarak değerlendirilmektedir. Bu maddeler ilgili AB müktesebatı kapsamında ikincil hammadde biçiminde tanımlanmakta olup geri kazanım tesislerine verilmeksizin bir başka sanayi kuruluşu tarafından doğrudan kullanılabilir.

Mevcut Atık Yönetimi Yönetmeliği Madde 19 kapsamında yan ürün olarak değerlendirilebilecek atıklar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan uygunluk alınması gerekmektedir. Yan ürün uygunluğunun alınması için yan ürünün kapasite raporunda belirtilmesi, atığı alacak firmanın malzemesi yerine ikame edeceği yan ürünün kalite standartlarına uygunluğunun ya da hammadde olarak kullanılması durumunda nihai ürünün, ürün standardını bozmadığının belgelenmesi talep edilmektedir. Sanayide kapasite raporlarının revize edilmesi uzun soluklu ve zahmetli bir işlemdir ve kapasite raporları sanayinin ana faaliyet konusu ile ürettikleri ürünler dikkate alınarak hazırlanır. Dolayısıyla kapasite raporlarında atığın/yan ürünün yer alması uygun olmayacaktır. Yan ürün/atık değişmesi hallerinde, üretim değişmesi dahi kapasite raporunun revize edilmesi gerekecektir. Bunun yanı sıra yan ürün, firmanın ürün kalitesine etki ediyorsa bu durum firmanın da istemeyeceği bir durumdur. Bu nedenle firma ürününü negatif olarak etkilemesi nedeniyle bahse konu yan ürünü kullanmama yönüne gidecektir, bu nedenle TSE'den veya yetkili bir kurumdan alınmış uygunluk raporunun talep edilmemesi süreci hızlandıracaktır. Bu ve benzeri nedenlerle

İstanbul
Meşrutiyet Caddesi,
No: 46 Tepebaşı 34420
İstanbul – Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara
İran Caddesi, No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara – Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel
13, Avenue des Gaulois, 1040
Brussels – Belgium
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 3993
E bxloffice@tusiad.org

Washington D.C.
1250 24th Street,
N.W. Suite Nr. 300,
Washington D.C. 20037 USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.us

Berlin
Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 288 786 300
F +49(30) 288 786 399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris
33, Rue de Galilée 75116
Paris – France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin
Beijing Lufthansa Centre,
Office C-319, Beijing 100016
P. R. China
T +86 (10) 6462 2066
F +86 (10) 6462 2067
E tusiad.china@euccc.com.cn

sanayide yan ürün uygunluğu olarak endüstriyel simbiyozun daha çok uygulanması için bürokratik işlemlerin kısaltılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Öte yandan, biyokütle özelliği taşıyan bazı atıklara yönelik istisnalar benimsenmiştir. Bu çerçevede Bakanlık onayı doğrultusunda yan ürün olarak kabul edilen veya Yönetmeliğin EK 4 kısmında yer alan listede biyokütle olarak kabul edilen maddeler atık yönetimi mevzuatından muaf tutulmaktadır. 2015 yılında çıkan yeni yönetmelik kapsamında öngörülen ve yakın zamanda tarafımıza iletilen taslak mevzuat içerisinde de geliştirilmekte olduğunu gördüğümüz bu yaklaşımı memnuniyetle karşılamaktayız. Bununla birlikte yan ürün tanımının iyileştirilmesi ve biyokütle olarak tanınan atık kapsamının genişletilmesi yoluyla mevzuatımızın başta vurgulanan amaca hizmet eder ölçüde daha da iyileştirilebileceği düşüncesindeyiz. Bu çerçevede, atıkların yan ürün olarak değerlendirilmesi amacıyla çevre mevzuatında uygunluğunun onaylanması aşamasında bürokratik işlemlerin azaltılması sanayi tarafından daha çok tercih edilecektir. Bu bağlamda kapasite raporu ve kalite test onayı yerine Bakanlığa, yan ürünü veren ve alan firmaların bildirimde bulunmalarının yeterli görülmesinin büyük fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca Avrupa Birliği müktesebatına uygun olarak atık halinin sona ermesi (end of waste) durumuna yönelik bir tanımlamanın geliştirilmesi gerektiği görüşündeyiz. Bu itibarla, Avrupa Yeniden Yapılandırma ve Kalkınma Bankası (EBRD) tarafından yürütülmekte olan çalışmaları da yakından takip ediyor ve önemli görüyoruz.

Ayrıca, bu yaklaşım dahilinde, yakın zamanda tarafınıza iletmış olduğumuz Atık Yönetimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Taslağı ve Tehlikeli ve Tehlikesiz Atıkların Kontrolü Yönetmeliği Taslağı'na ilişkin görüşlerimizde öne çıkan birkaç hususun yanı sıra münferit bazı önerilerimizi de paylaşmak isteriz:

- Atıkların geri kazanımına yönelik araştırma ve geliştirme projeleri 3 yılı aşkın sürebilmektedir. Söz konusu atıkların bu süre içerisinde olduğu noktada geçici olarak depolanabilmesine imkan sağlayacak şekilde düzenleme yapılması bu araştırmalar için teşvik edici olacaktır.

Buna ilaveten;

- Kâğıt hamuru üretimi için orman ürünleri ile çalışan tesislerin, Atık Yönetimi Yönetmeliği kapsamında biyokütle olarak değerlendirilen atıklar ile beraber diğer elyaf içerikli atıklarını da kendi tesisleri içinde bu yönetmelik kapsamı dışında lisansa tabi olmadan karıştırarak beraber yakabilmeleri,
- Ağaç kabuğu ve odun atıklarının yanı sıra tehlikeli maddeler içermeyen; ahşap, talaş, yonga, kıymık, kontraplak ve kaplamaların biyokütle olarak kullanılabilmesinin kolaylaştırılması amacıyla TS17225 standart uygunluk belgesinin aranmaması ve
- Kâğıt geri kazanım işleminden kaynaklanan mürekkep giderme çamurları, atık kâğıt ve kartonun hamur haline getirilmesi sırasında mekanik olarak ayrılan ıskartaların yanı sıra geri dönüşüme gitmek üzere sınıflandırılan kâğıt ve kartondan kaynaklanan atıkların biyokütle olarak değerlendirilmesi ve bu çerçevede elektrik üretimi

İstanbul
Meşrutiyet Caddesi,
No: 46 Tepebaşı 34420
İstanbul – Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara
İran Caddesi, No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara – Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel
13, Avenue des Gaulois, 1040
Brussels – Belgium
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 3993
E bxloffice@tusiad.org

Washington D.C.
1250 24th Street,
N.W. Suite Nr. 300,
Washington D.C. 20037 USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.us

Berlin
Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 288 786 300
F +49(30) 288 786 399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris
33, Rue de Galilée 75116
Paris – France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin
Beijing Lufthansa Centre,
Office C-319, Beijing 100016
P. R. China
T +86 (10) 6462 2066
F +86 (10) 6462 2067
E tusiad.china@euccc.com.cn

TÜSİAD
AVRUPA İŞ DÜNYASI
KONFEDERASYONU
BUSINESSEUROPE
ÜYESİDİR

İstanbul
Meşrutiyet Caddesi,
No: 46 Tepebaşı 34420
İstanbul – Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara
İran Caddesi, No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara – Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel
13, Avenue des Gaulois, 1040
Brussels – Belgium
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 3993
E bxloffice@tusiad.org

Washington D.C.
1250 24th Street,
N.W. Suite Nr. 300,
Washington D.C. 20037 USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.us

Berlin
Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 288 786 300
F +49(30) 288 786 399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris
33, Rue de Galilée 75116
Paris – France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin
Beijing Lufthansa Centre,
Office C-319, Beijing 100016
P. R. China
T +86 (10) 6462 2066
F +86 (10) 6462 2067
E tusiad.china@euccc.com.cn

www.tusiad.org

tesislerinde veya çimento fabrikalarında başka atıklarla karıştırılmadan yakılmasını kolaylaştırmak amacıyla Atık Yönetimi Yönetmeliği'nden muaf tutularak Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliği'nin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında ele alınması,

- End of waste tanımı mevzuata kazandırılma süreci tamamlanana kadar, demir-çelik tesislerinde açığa çıkan demir içerikli atıkların üretim sürecinde hammadde olarak kullanımına yönelik Atıktan Türetilmiş Yakıt, Ek Yakıt ve Alternatif Hammadde Tebliği kapsamında yer alan "Alternatif Hammadde" tanımına çelik tesislerinin de ilave edilmesi,
- Demir ve çelik üretim tesislerinin önemli bir hammaddesi olan hurdanın belirli kalitelerde temini için spesifikasyonları mevcuttur. Bu malzeme mevzuatta atık sınıfında yer aldığı için kullanımı lisansa tabidir. Çelik üretim tesislerinde hurdanın lisans uygulanmasından muaf tutularak, AB Tüzüğüne olduğu gibi atık sınıfından çıkarılması, yapay agrega olarak kullanımı akademik rapor ile ispatlanmış atıkların ise dolguda ve inşaat sektöründe kullanım imkanlarının sağlanması

mevzuatımızda önemli iyileştirme sağlayacak alanlar olarak ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan,

- Kuşlama atığı, değerli metal içermeyen kataliz atıkları, kirlenmiş toprak gibi atıkların çimento tesisleri için hammadde girdisi veya kataliz dolgu malzemesi olarak değerlendirilmesi mümkündür. Bu çerçevede söz konusu atıkların yanı sıra uygun olabilecek inert atıkların da başka bir tesisin hammadde girdisi olarak kullanılmasının önünün açılması,
- Boyahane dry scrubber ünitesinden çıkan kalsit atığının, çimento tesisleri için hammadde girdisi olarak değerlendirilmesi konusunda önünün açılması ve böylelikle tehlikeli atık olan bir malzemenin endüstriyel simbiyoz kapsamında ekonomiye kazandırılmasının sağlanması,
- Termik santral külleri, yer altı kömür ocaklarında yangınla mücadelede kullanılan etkili ve ekonomik bir hammaddedir. Çevresel etkileri düşünüldüğünde bu atığın depolanması için en güvenli yol, termik santral küllerinin derin yeraltı ocaklarına deşarj edilmesidir. Depolanan derinlikler fazla olduğu ve yeraltında su çekildikten sonra geçirimsiz bir dolgu yapısı oluştuğu durumda söz konusu atığın yeraltı suyunu kirlletici bir etkisi de olmayacaktır. Külün madenciler tarafından kullanılmasına yönelik çevre mevzuatı kapsamında yasal prosedür gereği derine enjeksiyon konusunda çevre lisansı veya standart uygunluk belgesinin aranmaması gibi süreci hızlandırıcı kolaylıkların değerlendirilmesi,
- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği taslağının ekinde yer alan örnek ambalaj tanımında yangın söndürücü tüplerinde olduğu gibi yeniden doldurulabilir çelik gaz tüplerinin de ambalaj tanımından muaf tutulması ve böylece ömrünü tamamlamış tüplerin hurda yan ürün olarak değerlendirilmesi ve böylece ekonomik ve çevresel döngüye katkı sağlanması,

TÜSİAD
AVRUPA İŞ DÜNYASI
KONFEDERASYONU
BUSINESSEUROPE
ÜYESİDİR

- Gıda tesislerinin kendi atıklarını biyokütle olarak değerlendirip enerji üretiminde kullanmaları durumunda, tesis kendi atığını kendisi kullanmakta ve atık minimize edilmektedir. Bu nedenle, bahse konu şekilde gerçekleştirilen enerji üretiminin lisanstan muaf tutulması ve sadece çevre izinleri kapsamında değerlendirilmesi

önemli görülmektedir.

Yukarıda saymış olduğumuz hususlar dahilinde Bakanlığınızla daha yakından çalışmaktan memnuniyet duyacağız. Bu vesileyle kamu-özel sektör iş birliğine vermiş olduğumuz önemi bir kez daha ifade etmek isteriz.

Saygılarımla,

Metin Akman
Yönetim Kurulu Üyesi

İstanbul
Meşrutiyet Caddesi,
No: 46 Tepebaşı 34420
İstanbul – Türkiye
T +90 (212) 249 19 29
F +90 (212) 249 13 50
E tusiad@tusiad.org

Ankara
İran Caddesi, No: 39/4
Gaziosmanpaşa 06700
Ankara – Türkiye
T +90 (312) 468 10 11
F +90 (312) 428 86 76
E ankoffice@tusiad.org

Brüksel
13, Avenue des Gaulois, 1040
Brussels – Belgium
T +32 (2) 736 40 47
F +32 (2) 736 3993
E bxloffice@tusiad.org

Washington D.C.
1250 24th Street,
N.W. Suite Nr. 300,
Washington D.C. 20037 USA
T +1 (202) 776 77 70
F +1 (202) 776 77 71
E usoffice@tusiad.us

Berlin
Märkisches Ufer, 28
Berlin 10179 Germany
T +49 (30) 288 786 300
F +49(30) 288 786 399
E berlinoffice@tusiad.org

Paris
33, Rue de Galilée 75116
Paris – France
T +33 (1) 44 43 55 35
F +33 (1) 44 43 55 46
E parisoffice@tusiad.org

Pekin
Beijing Lufthansa Centre,
Office C-319, Beijing 100016
P. R. China
T +86 (10) 6462 2066
F +86 (10) 6462 2067
E tusiad.china@euccc.com.cn